

Právní úprava volební kampaně v České republice

VOJTĚCH ŠIMÍČEK

Politologický časopis se poměrně systematicky zabývá problematikou voleb, a to z politologického i právního pohledu. Vzpomeňme v této souvislosti alespoň na články, věnované např. úvahám nad důsledky případného zavedení některých volebních formulí, reformě volebního systému či navrhování kandidátů. Právě v oblasti voleb jsou totiž politologický a právní pohled natolik propojeny, že je velmi obtížné je od sebe dostatečně a zároveň smysluplně oddělovat. Následující text je proto věnován převážně právnímu zkoumání problematiky volební kampaně v České republice, nicméně současně je nutno předeslat, že jednotlivá právní východiska mají zcela jasné důsledky, projevující se i v politické vědě.

V následujícím příspěvku proto čtenáři – po některých úvodních poznámkách – poskytneme stručný přehled značně rozšířené zákonné úpravy volební kampaně, dále se zamyslíme nad dobou vedení volební kampaně, pokusíme se charakterizovat vůdčí principy volební kampaně a na závěr zmíníme způsob hodnocení jejich případného porušení.

1. Poznámky úvodem

Hned úvodem považujeme za nutné předeslat, že volební kampaň (a její právní úprava) představuje jednu z fází celého volebního procesu. Musíme ji proto chápat a *interpretovat v kontextu s ostatními fázemi voleb*, nikoliv izolovaně. Při jejím plném pochopení je tedy třeba mít např. neustále na zřeteli právní úpravu kandidování (tzn. kdo a za jakých podmínek může ve volbách kandidovat), rozdělení volebního území, zvolenou volební formuli a techniku volební reprezentace apod.. Je totiž přirozené, že v rámci rozdílného typu voleb a v závislosti na celé řadě dalších faktorů se od sebe může volební kampaň v konkrétních volbách poměrně zásadním způsobem odlišovat a zákonodárce by tuto skutečnost měl dostatečně reflektovat. Tak je např. zřejmé, že zcela jinou volební kampaň povedou kandidující subjekty ve volbách komunálních, regionálních a celostátních, že se od sebe bude odlišovat volební kampaň v rámci většinového a poměrného volebního systému, že systém volných či vázaných kandidátních listin může způsobit větší profilaci jednotlivých kandidátů než systém přísně vázaných kandidátních listin, že větší počet volebních území povede k větší decentralizaci vedení volební kampaně a tím i k menšímu vlivu kampaně celostátní apod..

Dále je třeba mít v patrnosti, že jednotliví kandidáti i politické strany (resp. volební strany) představují *soukromoprávní korporace*, byť – zejména v případě politických stran – nepokrytě nadané celou řadou veřejných funkcí. To v souvislosti s pravidly vedení volební kampaně především znamená, že mohou činit vše, co zákon výslovně nezakazuje. Přestože tedy např.

volební zákony vymezují určité lhůty pro vedení volební kampaně, nelze důvodně tvrdit, že kandidující subjekty nemohou vést volební kampaň mimo jejich rámec, a to z toho prostého důvodu, že nic takového jim žádný právní předpis nezakazuje.

Další skutečností, kterou musíme mít na zřeteli, je to, že právní úprava volební kampaně je relativně „rozšířená“. Jestliže totiž např. problematika kandidování politických stran nebo jejich státního financování je obsažena buď v jednom nebo toliko v několika jasně vymezených právních předpisech, pro oblast volební kampaně to zdaleka neplatí a příslušnou právní regulaci nenalezneme pouze ve volebních zákonech, nýbrž i v zákonech dalších a může být proto i poněkud problematické v souvislosti s úpravou volební kampaně uvádět jen některé (vybrané) předpisy. Jestliže se tedy v následujícím textu zaměříme toliko na některé právní předpisy, které považujeme za klíčové, v žádném případě tím netvrdíme, že volební kampaň není přímo či nepřímou bližší regulována i předpisy dalšími, neboť je zcela přirozené, že je nutno ji chápat v kontextu celého právního řádu České republiky a nikoliv izolovaně. S ohledem na rozsah tohoto příspěvku jsme rovněž museli předem vyloučit některé oblasti, byť k problematice právní úpravy volební kampaně bytostně patří, zejména oblast financování volební kampaně.¹

V každém případě platí, že velká role při bližší konkretizaci mezi a přípustnosti volební kampaně náleží rozhodovací činnosti soudů, které musí v konkrétních případech bedlivě zvažovat, zda se politické strany svým chováním ve volební kampani nedopustily nezákonnosti a případně které právní normy vůbec volební kampaň v konkrétním případě regulují.

2. Přehled zákonné úpravy

Právní úprava volební kampaně ve volebních zákonech může běžnému čtenáři na první pohled – s ohledem na její reálný význam – připadat poněkud kusá. Navíc, jak vyplývá z níže uvedeného, právní úprava obsažená v obou volebních zákonech (tzn. v zákonu o volbách do Parlamentu a v zákonu o volbách do zastupitelstev v obcích) se obsahově do značné míry překrývá. V každém případě však neplatí, že by splňovala všechny nutné základní požadavky, mezi něž J. Filip v případě úpravy volební kampaně řadí zejména zásadu symetričnosti, systémovosti, komplexnosti, reálnosti a ústavnosti.²

Podle *zákona o volbách do Parlamentu* (§ 16)³ totiž může starosta pro volební kampaň vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to 16 dnů přede dnem voleb, přičemž možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících subjektů. Dále volební zákon stanoví, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidujících subjektech zveřejňovány nepravdivé údaje. Pro volby do Poslanecké sněmovny mají kandidující politické strany v době začínající 16 dnů a končící 48 hodin před zahájením voleb vyhrazeno v Českém rozhlase i v České televizi vždy 14 hodin bezplatného vysílacího času, „který se rozdělí kandidujícím politickým stranám a koalicím rovným dílem.“ Termíny vysílacích časů se určují losem a odpovědnost za obsah těchto pořadů mají kandidující subjekty. K volební agitaci není dovoleno používat místního rozhlasu. „V době 48 hodin před zahájením voleb a ve dny voleb je zakázána volební agitace pro politické strany, koalice a kandidáty; je zakázáno zveřejňování údajů, které by mohly poškodit politickou stranu, koalici nebo kandidáta, a to slovem, písmem, zvukem i obrazem v budovách, kde sídlí okrskové volební komise,

i v jejich bezprostředním okolí. Zveřejňovat výsledky předvolebních průzkumů veřejného mínění je dovoleno nejpozději do sedmého dne přede dnem voleb. V době voleb je zakázán jakýkoliv volební průzkum v objektu, v němž je umístěna volební místnost. Členové volebních komisí jsou dále povinováni mlčenlivostí o průběhu a výsledcích voleb, a to až do podpisu zápisu o výsledku hlasování a rovněž je zakázáno uveřejňovat volební výsledky před uzavřením volebních místností.

*Zákon o obecních volbách*⁴ v ustanovení § 32 především rovněž vymezuje dobu volební kampaně, a to jako období počínající 10 dnů a končící 48 hodin před zahájením voleb. Zákon dále předepisuje, že volební kampaň musí probíhat „čestně a poctivě“, zejména nesmí být o kandidujících subjektech zveřejňovány nepravdivé údaje. V době volební kampaně mají všechny strany rovný přístup k místním veřejným sdělovacím prostředkům, jejichž provozovatelem je obec a vyhradí-li starosta plochu pro vylepení volebních plakátů, musí možnost jejího využití odpovídat principu rovnosti. V době 48 hodin před zahájením voleb je zákaz volební agitace v místních veřejných sdělovacích prostředcích, v budovách, kde sídlí okrskové volební komise a v jejich bezprostředním okolí, vylepování plakátů a konání předvolebních shromáždění. Zveřejňovat výsledky předvolebních průzkumů veřejného mínění je dovoleno nejpozději do sedmého dne přede dnem voleb. V době voleb je zakázán jakýkoliv volební průzkum v objektu, v němž je umístěna volební místnost. Členové volebních komisí jsou i v komunálních volbách povinováni mlčenlivostí o průběhu a výsledcích voleb, a to až do podpisu zápisu o výsledku hlasování a rovněž je zakázáno uveřejňovat volební výsledky před uzavřením volebních místností.

Kromě uvedené úpravy volební kampaně ve volebních zákonech je možno poukázat i na další zákony, které se na problematiku volební kampaně přímo či zprostředkovaně vztahují. Do této oblasti patří zejména tzv. mediální zákony.

Problematikou reklam v komunikačních médiích (tzn. televize, rozhlas, nosiče audiovizuálních děl, periodický tisk a neperiodické publikace, dopravní prostředky, plakáty, letáky a další prostředky umožňující přenos informací) se zabývá *zákon o reklamě*⁵, podle něhož je za reklamu považován „přesvědčovací proces, kterým jsou hledáni uživatelé zboží, služeb nebo jiných výkonů či hodnot prostřednictvím komunikačních médií“ (§ 1 odst. 1). Reklama přitom nesmí „obsahovat nepravdivé údaje, prvky, které by byly v rozporu s dobrými mravy, zejména prvky urážející národnostní nebo náboženské cítění, ohrožující obecně nepřijatelným způsobem mravnost nebo propagující násilí, prvky snižující lidskou důstojnost nebo využívající motiv strachu“ (§ 2 odst. 2). Úprava, obsažená v tomto zákoně se nepochybně vztahuje i na ty reklamy, které kandidáti (resp. politické strany) využívají v rámci volební kampaně.

Specifickou úpravu obsahuje rovněž *zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání*.⁶ Z našeho pohledu je zajímavé především jeho ustanovení § 6 odst. 1 písm. d), podle něhož jsou provozovatelé vysílání povinni dbát na to, aby do vysílání reklam nebyly zařazeny reklamy náboženské, ateistické a *reklamy politických stran, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak*. Reklamou podle tohoto zákona je přitom „jakékoliv veřejné oznámení určené k podpoře podnikání nebo k dosažení jiného účinku, sledovaného zadavatelem reklamy, jemuž byl vysílací čas poskytnut za úplat nebo za jinou protihodnotu“ (ustanovení § 2 odst. 1 písm. e)). Tento zákon rovněž nově⁷ upravuje tzv. právo na odpověď, a to srovnatelným způsobem jako v případě tiskového zákona (viz podrobněji níže).

Do oblasti tzv. mediálních zákonů, vztahujících se k problematice volební kampaně, nesporně spadá i *tiskový zákon*⁸, a to zejména v institutu práva na odpověď podle ustanovení § 10 a násl.

citovaného zákona. Podle tohoto ustanovení totiž „jestliže bylo v periodickém tisku“ uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby, anebo jména nebo dobré pověsti určité právnické osoby, má tato osoba právo požadovat na vydavateli uveřejnění odpovědi. Vydavatel je povinen na žádost této osoby odpověď uveřejnit.“

Nově zavedený institut práva na odpověď¹⁰ obsahově nahradil dřívější úpravu tiskové opravy, podle níž bylo možno se dožadovat opravy údajů, které bylo lze označit za nepravdivé nebo pravdu zkreslující a které se dotýkaly cti občana nebo dobrého jména právnické osoby (§ 19 odst. 1 již zrušeného tiskového zákona č. 81/1966 Sb.). Jestliže šéfredaktor uveřejnění opravy odepřel, neuveřejnil ji náležitým způsobem nebo nebyla-li uveřejněná oprava vyhovující, rozhodoval o povinnosti uveřejnit opravu okresní soud (§ 20).

Z uvedeného je zřejmé, že ze srovnání práva na odpověď a tiskové opravy skýtá větší ochranu práv dotčených fyzických a právnických osob nově zavedené právo na odpověď, neboť jeho uplatnění přímo nevyžaduje, aby byly publikovány nepravdivé nebo pravdu zkreslující údaje, které by se (kumulativní podmínka) dotýkaly cti občana nebo dobrého jména právnické osoby, jak tomu bylo dříve u tiskové opravy, nýbrž postačuje uveřejnění skutkových tvrzení, dotýkajících se cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby nebo dobré pověsti určité právnické osoby.

Protože s aplikací nově zavedeného práva na odpověď přirozeně ještě nemohou být dostatečně praktické zkušenosti, všimněme si podrobněji alespoň zákonné dikce, z níž vyplývají některé základní principy této úpravy. V první řadě je zřejmé, že adresátem práva na odpověď je fyzická nebo právnická osoba (v případě volební kampaně typicky politická strana nebo některý kandidát), jejíž čest nebo dobré jméno bylo dotčeno, a dotčená osoba může toto právo uplatnit vůči povinné osobě, kterou je vydavatel, odpovědný za obsah periodického tisku. To především znamená, že právo na odpověď se nevztahuje na případy, kdy by nebylo možno dovést *individuální dotčenost* příslušného adresáta. Pokud by tedy v praxi nastala např. situace, že by některý deník publikoval kritický článek k samotné instituci politické strany v dnešních podmínkách nebo by v obecné rovině zpochybnil povahové vlastnosti všech kandidátů ve volbách, nelze z této samotné skutečnosti již dovozovat právní ochranu prostřednictvím práva na odpověď. Tiskový zákon totiž jasně říká, že předmětné skutkové tvrzení se musí dotýkat cti *určité* fyzické osoby nebo jména *určité* právnické osoby. Bez náležité konkretizace napadených skutkových tvrzení proto podle našeho názoru nelze uvažovat o právní ochraně (domněle) postižených subjektů, neboť by v těchto případech podmínka individuální dotčenosti zjevně chyběla.

Z uvedeného také vyplývá, že odpovědnou osobou je vydavatel a právě vůči němu musí být žádost o uveřejnění opravy a případného dodatečného sdělení (tzn. v případě sdělení o trestním řízení, o přestupkovém řízení nebo o řízení ve věcech správních deliktů, které nebylo pravomocně skončeno má dotčená osoba právo na uveřejnění informace o konečném výsledku řízení) uplatněna. Protože by z povahy věci bylo protismyslné, aby se právo na odpověď vztahovalo na jakýkoliv osobní útok, vedený přes sdělovací prostředky, stanoví tiskový zákon výjimku, podle níž vydavatel není povinen uveřejnit odpověď, jestliže napadené sdělení (popř. jen jeho část) je citací sdělení třetí osoby určeného pro veřejnost nebo jeho pravdivou interpretací a jako takové bylo označeno nebo prezentováno (§ 15 odst. 1 písm. c) tiskového zákona). Z toho např. vyplývá, že pokud tisk pouze zveřejní informace, prezentované v rámci tiskové konference politické strany, nevztahuje se na tento případ institut práva na odpověď a dotčená politická

strana by na tuto situaci proto měla reagovat např. svoláním vlastní tiskové konference, kde by se ke sporným informacím náležitě vyjádřila. Jinak řečeno, zákonodárce se v těchto případech snažil snížit riziko, kdy by se jednotlivá periodika stala objektem „mediálního pingpongu“ (především) politických rivalů, což by přirozeně nejvíce hrozilo s blížícím se termínem voleb. Proto také tiskový zákon stanoví, že odpověď se musí omezit pouze na takové skutkové tvrzení, jež uvádí na pravou míru (doplňuje, zpřesňuje) publikovaná sdělení, její rozsah musí být přiměřený rozsahu napadeného sdělení, popř. jen jeho části, a garantována je pouze jedna, nikoliv i další případné odpovědi.

Dalším pojmovým znakem práva na odpověď je to, že se vztahuje toliko na *skutková tvrzení*, nikoliv již na jejich hodnocení. V tomto směru se český zákonodárce přiklonil k tzv. německému modelu, který – na rozdíl od tzv. francouzského modelu – právo na odpověď v případě hodnotících úsudků a mínění dotčenému subjektu nepřiznává.¹¹ Domníváme se, že zvolená koncepce lépe odpovídá stávající judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu ČR (viz níže), která mezi skutkovým tvrzením na straně jedné a vlastním hodnotícím úsudkem velmi striktně odlišuje a prezentovaný vlastní názor (na rozdíl od tvrzených faktů) v rámci svobody projevu velmi důsledně chrání, byť se v konkrétním případě může jednat i o názor velmi subjektivní, kritický a polemický.

Procesně je právo na odpověď upraveno tím způsobem, že dotčený subjekt musí ve lhůtě nejpozději do 30 dnů ode dne uveřejnění napadeného sdělení vydavatele písemně požádat o uveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení, přičemž vydavatel odpověď uveřejní ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení žádosti. Jestliže vydavatel podané žádosti nevyhoví, může se dotčený subjekt obrátit na soud, a to ve lhůtě do 15 dnů po marném uplynutí lhůty stanovené pro uveřejnění odpovědi.

Je zřejmé, že v rámci volební kampaně může dojít i k zásahům do osobnosti sféry fyzických osob (např. kandidátů politických stran) ve smyslu čl. 10 Listiny základních práv a svobod. V tomto případě toto ústavní ustanovení provádí především *občanský zákoník*, který zaručuje zcela konkrétní právní ochranu osobnosti především v ustanoveních § 11 až § 13. Na základě těchto ustanovení (§ 13) má fyzická osoba zejména právo se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Zákon přitom připouští právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích, jestliže se nejeví postačujícím zadostiučinění morální, „zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti“. Také v rámci volební kampaně mají tedy např. kandidáti právo, aby byla přiměřeným způsobem chráněna jejich osobnostní sféra, a to i prostřednictvím soudního řízení.

K problematice ochrany osobnosti se rovněž úzce pojí také *zákon na ochranu osobních údajů*¹², který nahradil zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech a který se nepřímou může v některých případech vztahovat i na problematiku volební kampaně. Podle tohoto zákona totiž je např. osobní údaj, vypovídající o členství v politických stranách či hnutích, charakterizován jako citlivý údaj, který lze zpracovávat pouze s výslovným souhlasem dotčené osoby, je-li to nezbytné v zájmu zachování života nebo zdraví nebo je-li tak stanoveno zvláštním zákonem¹³ (§ 9 cit. zákona). Je proto např. zásadně nepřipustné, pokud by politické strany vytvářely jakousi databázi členů ostatních stran nebo aby podobné informace shromažďovaly hromadné sdělovací prostředky. Rovněž tento zákon např. vylučuje, aby politické strany bez vědomí dotčených osob disponovaly s osobními údaji určitých skupin osob

(např. důchodci, matky s dětmi, občané určitých etnických či národnostních skupin apod.), které by mohly využívat v rámci volební kampaně kupř. za účelem rozesílání cílených letáků a dalších propagačních materiálů.¹⁴

V případě porušení pravidel vedení volební kampaně přichází v úvahu přirozeně také ochrana prostředky správního a trestního práva. K těmto prostředkům však předesíláme, že jejich praktické využití zpravidla není příliš účinné, protože delikty v oblasti politického života by měly být řešeny primárně politickými a nikoliv právními prostředky. Jestliže se tedy např. některá kandidující politická strana ve volební kampani chová zjevně nekorektně a (možná dokonce) protizákonně, měly by ostatní strany na takové chování poukázat a náležitě je využít ve svůj (politický) prospěch. Využívání právních prostředků ochrany (rozuměj: prostředků ochrany státu) za politické excesy může být totiž v konečném důsledku z hlediska reakce veřejnosti kontraproduktivní.

Z oblasti správního práva je nutno především uvést *zákon o přestupcích*¹⁵, podle něhož se může přestupku dopustit jak fyzická, tak i právnická osoba. Z hlediska porušení pravidel volební kampaně proto v úvahu připadá jak správní postih kandidujících politických stran (pokud pomíneme další možnosti typů volebních stran), tak také jednotlivých kandidátů, popř. dalších osob, jež se na kampani podílejí. V konkrétním případě se tak uvedené subjekty mohou dopustit především přestupku proti veřejnému pořádku (§ 47), a to např. tím, že znečistí veřejné prostranství plakáty, volebními letáky apod. nebo že neoprávněně zaberou veřejné prostranství za účelem volebního mítinku. Dalšími případnými přestupky mohou být přestupky proti občanskému soužití (§ 49), a to zejména ve formě ublížení na cti tím, že kupř. kandidát někoho (např. protikandidáta) urazí nebo vydá v posměch.

Kromě obecné úpravy přestupků, obsažené ve zmíněném zákoně o přestupcích, připadá v úvahu i úprava speciální, obsažená v dalších zákonech. Skutečně namátkou zmiňme především *zákon o právu shromážděním*¹⁶, podle něhož může být uložena pokuta svolavatelům shromáždění např. tehdy, jestliže nesplnil zákonnou oznamovací povinnost nebo pokud porušil povinnosti jiné.¹⁷ Ze zákonem vymezených důvodů je možno také shromáždění zakázat nebo rozpustit, přičemž proti takovému rozhodnutí je přípustný soudní přezkum. Protože svolavatelem shromáždění může být jak fyzická osoba, tak i právnická osoba, je zřejmé, že v příslušném přestupkovém řízení (popř. i v řízení před soudem) může vystupovat jak fyzická osoba (např. kandidát nebo zaměstnanec strany), tak také politická strana, jestliže je svolavatelem shromáždění.

Dosavadní praxe dokonce ukázala, že v případě volební kampaně je možno (poněkud kuriózně) porušit i *stavební zákon*¹⁸, a to v souvislosti s diskusí o nutnosti povolení obřího billboardu ODS na místě dřívějšího památníku Stalina před volbami do Poslanecké sněmovny v červnu roku 1998.

Z oblasti *trestního práva* připadá ve volební kampani v úvahu především trestný čin pomluvy podle ustanovení § 206 trestního zákona¹⁹ a také trestný čin maření přípravy a průběhu voleb nebo referenda podle ustanovení § 177 trestního zákona.²⁰ Přitom však musíme mít na zřeteli, že stávající koncepcí trestního práva v České republice je cizí odpovědnost fyzických osob, takže také uvedených trestných činů se nemohou dopustit politické strany, nýbrž pouze fyzické osoby (kandidáti, funkcionáři a aktivisté stran, členové volebních komisí apod.).

3. Doba volební kampaně

Poté, co jsme představili stručný přehled zákonné právní úpravy volební kampaně, se pokusme tato pravidla blíže interpretovat a vymezit základní obecné principy, které by měly být v konkrétních případech respektovány. Přitom samozřejmě vycházíme ze zásady ústavně konformní interpretace právních předpisů, takže i konkrétní normy, obsažené v běžných zákonech, je nutno důsledně interpretovat a následně aplikovat vždy v souladu s principy, zakotvenými v ústavních předpisech. Ještě předtím se však nemůžeme vyhnout bližšímu vymezení některých základních pojmů.

V první řadě je zřejmé, že náš právní řád nikde pozitivně neupravuje samotný pojem *volební kampaně*. Musíme se proto pokusit o vlastní definici, přičemž za volební kampaň můžeme považovat politický boj subjektů, kandidujících ve volbách, jehož cílem je usilovat o přízeň voličů pro své kandidáty a volební programy. Jeho základními funkcemi jsou proto informovanost, identifikace a mobilizace.²¹ Je tedy zřejmé, že podstata volební kampaně spočívá v komunikaci, a to jak mezi kandidujícími subjekty navzájem, tak především mezi stranami a voliči (potencionálními i skutečnými).

Jak jsme již naznačili výše, je velmi obtížné časově vymezit *období volební kampaně*, neboť politické strany (popř. jiné kandidující subjekty) nespádají pod subjekty veřejného práva, takže se na ně v plné míře vztahuje princip, že mohou činit vše, co není zákonem zakázáno. Se značnou mírou nadsázky proto lze důvodně tvrdit, že volební kampaň pro nadcházející volby v podstatě začíná již vyhlášením výsledků voleb předchozích, protože veškeré aktivity politických stran během volebního období by měly být voliči bedlivě vnímány a měly by se projevit na volebních výsledcích.

Zároveň je však zřejmé, že určité vymezení období volební kampaně je žádoucí. Z hlediska naší stávající zákonné úpravy tak v podstatě můžeme rozlišit čtyři období. (1.) První z nich skutečně začíná již momentem vyhlášení výsledků voleb předchozích a již od této doby politické strany mohou např. vylepovat plakáty, rozmisťovat billboardy nebo pořádat politické mítinky²², tzn. činit vše, co zákon nezakazuje. (2.) Další fáze podle našeho názoru začíná dnem vyhlášení voleb, tzn. zpravidla 90 dnů před jejich konáním, a v této fázi již politické strany vyvíjejí relativně velké aktivity.²³ (3.) Skutečně vyvrcholení volební kampaně představuje časové vymezení, obsažené ve volebních zákonech, které začíná 16 dnů přede dnem voleb ve volbách do Parlamentu a 10 dnů přede dnem voleb ve volbách komunálních. V tomto relativně krátkém časovém úseku se koncentruje největší část volebních aktivit. Zároveň je zřejmé, že takto vymezená časová hranice má význam i v tom smyslu, že představuje „mezí termín registrace garantující rovnost šancí jednotlivých kandidátů“²⁴, neboť po uplynutí této lhůty je již registrace kandidátů vyloučena. (4.) Poslední období lze označit jako určitou „ochrannou dobu“, po níž politické strany již žádnou volební agitaci nesmí vyvíjet. Tato doba začíná 48 hodin před zahájením voleb a končí uzavřením volebních místností.

K tomuto vymezení doby volební kampaně se vyslovil i Ústavní soud ČR²⁵, když konstatoval, že ustanovení § 16 volebního zákona (tzn. zmíněná „třetí fáze“) „navazuje na jiné právní předpisy a „zvýrazňuje“ jejich význam v období těsně před volbami. To vyplývá zejména z ustanovení § 16 odst. 2, z něhož je patrné, že je nelze interpretovat např. pomocí logického argumentu a contrario tak, že mimo období oficiální volební kampaně je možno se chovat nečestně a nepoctivě, nýbrž že čestně a poctivě je nutno se chovat vždy, nicméně těsně před volbami je tomu věnována největší pozornost.“

Ústavní soud dále odlišil dva rozdílné pojmy: *volební kampaň* a *volební agitaci*. Jestliže volební kampaň představuje širší pojem a – v souladu s výše uvedeným – obecně znamená politický boj; volební agitace podle volebního zákona představuje způsob aktivní volební kampaně, tzn. „zamýšlenou a cílenou agitaci, účelově směřovanou pro politické strany, koalice a kandidáty.“ Ani v období 48 hodin před zahájením voleb totiž z povahy věci nelze „zcela zakázat jakoukoliv volební kampaň, neboť takovýto zákaz by ve svých důsledcích nutně znamenal např. odstranění všech volebních plakátů a billboardů, což je technicky velmi obtížné proveditelné“, nýbrž myslitelný je pouze zákaz volební agitace.

Také z tohoto důvodu je velmi problematické, zda „absolutní zákaz“ volební kampaně, zakotvený po zmíněnou „ochrannou dobu“, má své opodstatnění. Jestliže by totiž tento zákaz měl být veden důsledně, s velkou pravděpodobností by tím byla porušována některá ústavně zaručená základní práva nebo svobody (svoboda projevu, právo na informace). Proto by zákonodárce měl zvážit, zda současná úprava v tomto směru není příliš široká a zda by neměla být podstatně omezena. Jako inspiraci v tomto směru můžeme zmínit německý volební zákon²⁶, podle něhož je výslovně zakázána volební propaganda toliko v bezprostřední blízkosti volebních místností a zveřejňování výsledků veřejného mínění nebo rakouský volební zákon²⁷, který zakazuje jakoukoliv volební kampaň („obzvláště dotazy na voliče, rozdávání volebních materiálů, konání shromáždění a držení zbraní“) pouze v budovách, kde se nacházejí volební místnosti a v jejich okolí, a to jen v den voleb.

4. Základní principy právní úpravy volební kampaně

Jednou ze základních zásad, kterou se musí vůči kandidujícím politickým stranám řídit stát (a koneckonců také obce), je princip politické neutrality a z toho pramenící *zásada rovnosti politických šancí*. Tato zásada v našich podmínkách především znamená obecnou povinnost státu poskytnout všem kandidujícím subjektům rovné podmínky v rámci volební kampaně tam, kde jej k tomu zákon zavazuje. Tak např. ve volbách do Poslanecké sněmovny mají všechny kandidující politické strany nárok na přidělení stejného rozsahu bezplatného vysílacího času v České televizi a v Českém rozhlase nebo (v jakýchkoliv volbách) je starosta povinen vyhradit plochy pro vylepení volebních plakátů všem stranám rovným dílem.

Tato zásada není nesporná. Některé jiné státy totiž vycházejí z principu nikoliv mechanické, nýbrž „odstupňované“, rovnosti a tedy ze zcela odlišné koncepce. To znamená (např. ve SRN), že zákonodárce nerespektuje pouze kolektivní, nýbrž také individuální právo na rovnost šancí. Z tohoto pohledu by proto nebylo správné, aby např. politická strana, která v posledních parlamentních volbách obdržela 10 mil. hlasů, získala ve veřejných sdělovacích prostředcích rovný (rozuměj: stejný) vysílací čas jako strana, která právě vznikla a sdružuje 10.000 členů. V takovémto případě by důsledně uplatňovaný princip kolektivní rovnosti vedl k individuální nerovnosti, neboť příznivec „velké“ strany by měl nepoměrně menší přístup k masmédiím než příznivec strany malé.²⁸ Proto např. německá nebo rakouská ústavní věda i praxe vychází z principu odstupňované rovnosti, přičemž však menší politické subjekty musí mít zajištěnu alespoň minimální míru veřejných služeb tak, aby zůstala zachována jejich šance stát se v budoucnu větší, tzn. již zmiňovaná rovnost politických šancí.

Při vymezení pravidel volební kampaně je nutno mít také neustále na zřeteli, že volební

kampaň – ve svých důsledcích – představuje způsob realizace některých ústavně zaručených politických práv, a to především svobody projevu, práva shromažďovacího, ale i sdružovacího (a jeho zvláštní formy práva sdružovat se v politických stranách), volebního práva, a to vše v kontextu obecně platného principu svobodné soutěže politických sil (čl. 22 Listiny). Přitom realizace jednoho základního práva by neměla vést k porušování jiných základních práv a v konkrétním případě proto musí být respektován princip vyváženosti ústavně zaručených základních práv a svobod. Jinak řečeno, volební kampaň je důsledkem a zároveň i projevem realizace některých základních práv (zejména politických) a právě s ohledem na tuto skutečnost musí být interpretována i její právní úprava. To znamená, že každý interpretátor by měl postupovat ve vztahu k těmto chráněným základním právům vstřícně a měl by respektovat jejich vzájemné vztahy a význam.

Klíčový význam sehrává v rámci volební kampaně především svoboda projevu.²⁹ Jak totiž uvedl Ústavní soud ČR, svoboda projevu musí být zaručena ve všech uvedených fázích volební kampaně, a to dokonce i ve fázi čtvrté, neboť „zásadu čestnosti a poctivosti volební kampaně a zákaz volební agitace v době 48 hodin před volbami a během nich nelze vykládat natolik široce, jako by zákon vytvořil společenské vakuum, které existenci svobody projevu a práva na informace (v souvislosti s volbami) neumožňuje.“³⁰ Při hledání rovnováhy mezi svobodou projevu na straně jedné a dalšími základními právy na straně druhé (především právem na ochranu osobnosti podle čl. 10 Listiny) lze z judikatury dovodit přibližně následující obecná pravidla.³¹

V první řadě je nutno poměrně ostře odlišovat situaci, kdy jsou např. o některém z protikandidátů uveřejněny pravdivé nebo nepravdivé údaje od situace, kdy uveřejněná informace představuje toliko určité vlastní hodnocení. To jinými slovy znamená, že je nutno diferencovat mezi skutkovým tvrzením a vlastním hodnocením určitých faktů. Jestliže totiž je uveřejněn nepravdivý údaj, dotýkající se osobnosti fyzické osoby, zakládá již toto samotné uveřejnění neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti. Jestliže však se jedná pouze o „kritiku počínání fyzické osoby, opírající se o okolnosti, o nichž je sdělován pravdivý údaj (nejde-li o tvrzení, které se dotýká intimní sféry života fyzické osoby), nelze zpravidla pokládat za odporující ustanovení 11 občanského zákoníku, a to i když v kritice bylo použito v odpovídající míře ironizování, odsuzování a zavrhování kritizovaného počínání fyzické osoby.“³²

Další zásadou je, že v rámci periodického tisku a jiných (v tomto směru) srovnatelných masmédií nemůže být kladen nárok na absolutní přesnost sdělovaných informací. Je totiž zřejmé, že pokud by tomu tak bylo, nemohly by tyto sdělovací prostředky plnit svoje základní funkce, tzn. např. by nemohly být dostatečně aktuální a srozumitelné i pro laickou veřejnost. „Podle názoru Ústavního soudu je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (na rozdíl např. od publikací odborných), který v určitých případech musí – především s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem – přistupovat k určitým zjednodušením, a nelze bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení (či zkrácení) musí nutně vést k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. Lze tedy stěží trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tak na novináře – ve svých důsledcích – nesplnitelné nároky.“³³ Při hodnocení toho, zda v konkrétním případě nedošlo k porušení osobnostních práv, je proto vždy třeba zkoumat celkové vyznění sdělované informace. Pokud je toto celkové vyznění pravdivé, nemělo by k zásahu do osobnostních práv zpravidla dojít.

Vlastní hodnocení určitých skutečností k porušení osobnostních práv zpravidla vůbec nemůže vést. Zároveň je však nutné, aby samotnou formou poskytování informací i jejich hodnocení

nebyla porušována obecně platná pravidla slušnosti v demokratické společnosti. Pokud by k takovému porušení došlo (např. používáním vulgárních slov), mohlo by zároveň představovat i nepřipustný zásah do osobnostních práv.

Konečně jako obecnější princip lze označit i ustálenou judikaturu (především Evropského soudu pro lidská práva³⁴), podle níž meze ochrany osobnosti osob veřejně aktivních a známých (zejména politiků) jsou podstatně užší než meze ochrany soukromých osob a pro jejich případnou přípustnou kritiku jsou dány podstatně širší limity, přičemž je ovšem nutno velmi pečlivě rozlišovat mezi fakty a vlastním hodnocením. To je významné mít na zřeteli právě při vedení volební kampaně, v jejímž rámci lze o kandidujících subjektech publikovat podstatně více informací než o soukromých osobách za jiných okolností. I tato informace se však musí řídit výše uvedenými principy.

Z hlediska svobody projevu a práva na informace je velmi problematické, zda je s těmito základními právy konformní zákaz vysílání reklamy politických stran podle zákona o rozhlasovém a televizním vysílání. Slovenský Ústavní soud totiž podobné omezení shledal jako protiústavní, když konstatoval, že „ochrana pasivního volebního práva nemůže být na újmu práv osob, kterým se zaručuje právo přijímat a rozšiřovat informace, jestliže právo zaručené čl. 30 odst. 4 je možno zabezpečit bez omezení práva podle čl. 26 odst. 4 ústavy. Záměr sledovaný ve prospěch ochrany práva podle čl. 30 odst. 3 mohl zákonodárce dosáhnout bez přijetí zákazu vysílání volební kampaně v soukromých elektronických médiích, například stanovením podmínek, jež se musí splnit při vysílání informací volební kampaně v soukromých elektronických médiích.“³⁵ Je tedy významný důvod k domněnce, že absolutní zákaz reklamy politických stran sice může odpovídat principu rovnosti šancí, nicméně ve svých důsledcích může vést k porušení ústavně zaručené svobody projevu. Tento závěr podtrhuje skutečnost, že z ústavních principů nelze přímo dovodit povinnost státu zajistit politickým stranám přidělení bezplatných vysílacích časů.³⁶ Zákonodárce by se proto i v tomto případě měl snažit o určitou vyváženost mezi oběma základními právy.

Jako vhodnou inspiraci v tomto směru považujeme polskou úpravu, podle níž sice veřejnoprávní televize a rozhlas musí poskytovat pro potřeby kandidujících subjektů k dispozici určitý bezplatný vysílací čas na principu rovnosti, nicméně nad rámec tohoto nároku si každý oprávněný subjekt může zaplatit další vysílací čas, přičemž jeho rozsah však nesmí přesahovat 15% vysílacího času, který na něj připadá bezplatně. Zároveň zákonodárce objednatelé volební reklamy chrání tím, že za jejich odvysílání si provozovatel vysílání nesmí účtovat více než 50% ceny za jiné (komerční) reklamy a zároveň tato sazba musí být vůči všem politickým subjektům stejná.³⁷

5. Hodnocení porušení pravidel vedení volební kampaně

Poté, co jsme předestřeli základní právní úpravu volební kampaně a některé principy, podle nichž by měla být tato úprava interpretována, je namístě alespoň stručně zmínit kritéria hodnocení případného porušení volební kampaně.

I v tomto směru lze konstatovat, že základní vodítko poskytl Ústavní soud ČR.³⁸ Ten se především zabýval otázkou, zda k relevantnímu porušení pravidel vedení volební kampaně musí dojít v důsledku subjektivního zavinění nebo zda stačí porušení objektivní.³⁹ V odpovědi na tuto otázku připustil i toliko objektivní porušení, nicméně samotnou tuto otázku označil za

„zavádějící“, neboť obecně vzato by nemělo jít výlučně o to, zda byl porušen volební zákon objektivně či subjektivně, nýbrž je třeba vzít v úvahu okolnosti konkrétního případu a intenzitu a způsob porušení volebního zákona.“

Je tedy zřejmé, že pro posouzení porušení pravidel vedení volební kampaně je obtížné stanovit obecná pravidla, neboť každý případ je nutno hodnotit zcela individuálně a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Zejména je zapotřebí velmi bedlivě posuzovat intenzitu porušení volební kampaně. Jinak řečeno, ne každé porušení volební kampaně má za následek neplatnost voleb jako celku. Většinu volebních deliktů je totiž možno řešit prostřednictvím celé škály právních prostředků, o nichž jsme již nepřímo pojednali výše: udělení pokuty či jiné sankce v přestupkovém řízení, přiznání morální i materiální satisfakce v řízení o ochranu osobnosti, tiskové opravy, případné sankce z oblasti trestního práva apod..

K tomu nejzávažnějšímu následku, tzn. k prohlášení výsledků voleb za neplatné, by však v důsledku porušení pravidel volební kampaně mělo docházet vskutku ve výjimečné situaci, a to tehdy (jak již konstatovala volební judikatura za první republiky⁴⁰), jestliže by *porušení volební kampaně dosáhlo takové intenzity, že by byla důvodná a reálná domněnka o tom, že bez tohoto porušení by volby dopadly odlišně.*⁴¹ Jak totiž judikoval Ústavní soud ČR, jestliže účelem volebního zákona je realizovat a blíže upravit „základní politické právo volit a být volen, pak sporná ustanovení tohoto zákona musí být interpretována v duchu čl. 22 Listiny základních práv a svobod. Za takový výklad považuje Ústavní soud toliko výklad, který je k tomuto základnímu právu vstřícný – tedy takový, aby bylo umožněno volit a být volen a ne naopak.“⁴²

Poznámky

1. V této souvislosti autor zájemcům o širší pohled na problematiku volební kampaně doporučuje pracovní studii „Volební kampaň“ (autoři R. Glückselig, J. Hladký, B. Novotný, M. Vacík a editor V. Šimíček, Brno, MPÚ, 2000), která se relativně samostatně zabývá především otázkami financování volební kampaně, úlohou sdělovacích prostředků ve volební kampani, vztahem volební kampaně ke svobodě projevu a konečně soudní judikaturou v oblasti volební kampaně.
2. Srov. J. Filip, *Pokus o novelu právní úpravy volební kampaně*, Parlamentní zpravodaj č. 10/1999, str. 8.
3. Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR a o změně a doplnění některých zákonů.
4. Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých zákonů.
5. Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.
6. Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.
7. Novelizací zákonem č. 46/2000 Sb..
8. Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon).
9. Pojem „periodický tisk“ tiskový zákon definuje jako noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce (§ 3 písm. a) tiskového zákona).
10. K diskusi nad tímto nově zavedeným právním institutem srov. blíže např. V. Nerudová, *Úvahy nad některými aspekty vládního návrhu tiskového zákona*, Parlamentní zpravodaj č. 8/1999, str. 9-11, A. Kinclová, *Mediální právo EU a Severní Ameriky v souvislosti s návrhem tiskového zákona*, tamtéž, str. 12-14, M. Rahim, *Německé tiskové právo – stručný přehled institutu odpovědi*, Právní rozhledy č. 6/1999, str. 339-344.

11. K rozdílu mezi tzv. německým a francouzským modelem blíže srov. M. Rahim, *Německé tiskové právo – stručný přehled institutu odpovědi*, Právní rozhledy č. 6/1999, str. 339-344.
12. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.
13. Zvláštním zákonem budou v námi sledované problematice i volební zákony, které u jednotlivých kandidátů požadují uvedení jejich politické příslušnosti, přičemž její neuvedení může vést až k vyloučení kandidáta (popř. k odmítnutí registrace kandidátní listiny).
14. Viz zřejmě nejznámější aféra v tomto směru, které se dopustila KDU-ČSL (resp. firma, s níž v rámci volební kampaně spolupracovala) ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1998, kdy tato strana za účelem distribuce svých letáků protiprávně využila databázi důchodců.
15. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím.
17. O zjevné zastaralosti této úpravy svědčí především to, že možná výše uložené pokuty činí maximálně 1.000 Kč.
18. Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů.
19. Podle tohoto ustanovení je trestným činem, jestliže někdo „o jiném sdělil nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu“. Vyšší trestní sazba je určena pro toho, kdo tento trestný čin spáchá tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo obdobně účinným způsobem.
20. U tohoto trestného činu nicméně nelze přehlédnout, že jeho objektem je ochrana voleb ve smyslu zájmu na řádném výkonu volebního práva občany a na nerušených přípravách a průběhu voleb (srov. Rizman/Šámal, *Trestní zákon – komentář*, Praha, C.H. Beck, 1994, str. 642). Jeho aplikace na porušování „pouhých“ pravidel vedení volební kampaně je proto podle našeho názoru spíše teoretická.
21. Podobně srov. W. Woyke, *Stichwort: Wahlen*, Opladen, 1994, str. 95 a násl..
22. D. Grimm by toto období označil jako „Vorwahlkampf“ (tzn. jako předběžnou volební kampaň). Další období označil jako „Zwischenwahlkampf“ (mezivolební kampaň) a závěrečnou periodu jako „Wahlkampf in der heißen Phase“ (volební kampaň v horké fázi). Srov. D. Grimm, *Parlament und Parteien*, in: H. P. Schneider/W. Zeh, *Parlamentsrecht und Parlamentspraxis*, Berlin, 1989, str. 404.
23. Tak např. polský volební zákon za oficiální začátek volební kampaně stanoví již den vyhlášení voleb. Srov. čl. 133 Ordynacy wyborczy do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zedne 28. 5. 1993 ve znění pozdějších předpisů.
24. Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 277/96, Sbírnka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 6, str. 265-266.
25. Nález sp. zn. I. ÚS 526/98. K jeho analýze viz J. Filip, *Poznámky k nálezu Ústavního soudu ve věci ověření mandátu D. Lastovecké*, Časopis pro právní vědu a praxi č. 1/1999, str. 2-10.
26. Ustanovení 32, Bundeswahlgesetz, BGBl. I S. 1288 ve znění pozdějších předpisů.
27. Ustanovení § 58, Nationalrats-Wahlordnung, BGBl. 1992/471. K rakouské úpravě blíže viz R. Rieger-Hofer/V. Šimíček, *Volební kampaň – komparace právní úpravy v České republice a v Rakousku*, Časopis pro právní vědu a praxi č. 3/1996, str. 512-527.
28. K tomu blíže srov. A. Kießlinger, *Das Recht auf politische Chancengleichheit*, Baden-Baden, 1998, str. 133 a násl..
29. K tomu podrobněji viz J. Filip, *Dogmatika svobody projevu z hlediska teorie, legislativy a soudní praxe*, Časopis pro právní vědu a praxi č. 4/1998, str. 618-637.
30. Citovaný náleží sp. zn. I. ÚS 526/98.
31. K tomu srov. např. náleží sp. zn. I. ÚS 156/99.
32. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1995, Cdon 24/95.
33. Nález sp. zn. I. ÚS 156/99.
34. Srov. např. judikáty Lingens, 8. 7. 1986, A-103, obdobně Oberschlick, 26. 4. 1995, A-13.
35. Sp. zn. Pl. ÚS 15/98. Citováno podle článku J. Drgonce *Sloboda prejavu a právo na informácie v teorii a praxi ústavného práva Slovenskej republiky*, Časopis pro právní vědu a praxi č. 4/1999, str. 365.

36. „Ústavně právní poslání politických stran podílet se na tvorbě vůle lidu neodůvodňuje jejich ústavní nárok na přidělení vysílacích časů.“ M. Knothe/E. Wanckel, *Ist das Recht der politischen Parteien auf Wahlwerbung im Rundfunk reformbedürftig?*, Zeitschrift für Rechtspolitik č. 7/1994, str. 250.
37. Srov. čl. 145 Ordynacjy wyborczy do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zedne 28. 5. 1993 ve znění pozdějších předpisů.
38. Citovaný náleží sp. zn. I. ÚS 526/98.
39. Tuto diskusi v našich podmínkách nastolil (a Ústavní soud se k ní proto musel vyjádřit) Nejvyšší soud ČR, který se ve svých dvou judikátech (usnesení ze dne 7. 7. 1998, sp. zn. 11 Zp 22/98, a usnesení ze dne 3. 12. 1998, sp. zn. 11 Zp 54/98) k této otázce postavil velmi rozdílně, když v prvním usnesení striktně vyžadoval subjektivní zavinění, zatímco ve druhém se uspokojil s odpovědností objektivní.
40. Srov. např. Boh. A 8438/30.
41. A. Kießlinger v této souvislosti (na základě judikatury německého Spolkového ústavního soudu) hovoří o tom, že by muselo dojít k jakémusi „zatemnění“ (Verdunkelung) volebních výsledků. Srov. *Das Recht auf politische Chancengleichheit*, Baden-Baden, 1998, str. 54 a násl..
42. Nález sp. zn. IV. ÚS 275/96, in: Ústavní soud ČR: Sbírnka nálezů a usnesení, Praha, 1996, sv. 6, str. 249.

Summary:

Legal Regulation of Election Campaign in the Czech Republic

The article deals with the issue of the campaigning in the Czech Republic in terms of the existing legal regulation and its real interpretation. The legal regulation of the field is strongly fragmented; that's the reason an explanation must relate to a series of other fields and necessarily is very complex. Therefore, the author deals with the most important laws including in the first place election laws, laws on mass media, civic code, law on trespasses, law on the right to assemble and criminal code. Afterwards he concentrates on the legal definition of the basic concepts, primarily the very concept of the election campaign and its temporal limitation. Second part of the article focuses on the efforts to formulate first principles of the legal regulation of the campaigning, among which we can especially rate the principle of equal political opportunities and realization of some basic rights such as freedom of speech, right to be informed and political rights. In the conclusion, the article defines the criteria enabling to decide whether the rules of the campaigning were broken or not.